

НАЦІОНАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЯК ОБ'ЄКТ ЗАКОНОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

А. І. ДЕНИСОВ, *аспірант кафедри господарського права*

Харківський національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

В сучасному світі технологій, що швидко розвиваються, лише масове запровадження у виробництво новітніх технологій може забезпечити високу конкурентоздатність вітчизняного товаровиробника.

Однак для створення ефективно діючого механізму правового забезпечення створення, розробки та запровадження у виробництво нових технологій та забезпечення національної технологічної безпеки в цілому необхідним вбачається кардинальна реформа вітчизняного інноваційного законодавства.

Так, у вітчизняному законодавстві відсутні вкрай необхідні визначення (наприклад, «технологічна безпека», «обіг технологій», «загроза технологічній безпеці» тощо); відсутня класифікація загроз національній технологічній безпеці та перелік засобів їх подолання; відсутня ясність у питанні – який саме орган має забезпечувати технологічну безпеку держави; навіть саме визначення поняття «технологія» є вкрай спірним.

Тому пропонується створити спеціальний нормативно-правовий акт, що містив би норми, що регулюють відносини з забезпечення технологічної безпеки України.

Пропонується утворити його у формі Закону України «Про основи технологічної безпеки України».

Цей Закон має містити ряд визначень термінів, що наразі є невизначеними, таких як – технологічна безпека, інноваційна траєкторія, загроза національній технологічній безпеці тощо.

Крім того у ньому мають бути визначені основні положення щодо національної технологічної безпеки України: система, принципи її забезпечення, об'єкти, суб'єкти забезпечення, основні загрози, основні засоби подолання останніх тощо.

В цьому Законі також має бути закріплена система загроз національній технологічній безпеці. Її необхідно закріпити виходячи з концепції загроз національній технологічній безпеці, що має бути спочатку прийнята науковою спільнотою. Саме на її базисі і має бути створений механізм правового подолання та нейтралізації таких загроз, що також має міститись у цьому акті.

Необхідним вбачається створення системи спеціальних правових режимів, що застосовуються для окремих технологій та/або інноваційних ланцюгів з метою стимулювання розвитку одних, та обмеження розвитку інших в інтересах національної технологічної безпеки.

Відповідно до цього Закону вбачається доцільним створити Державну програму забезпечення технологічної безпеки України та окремі секторальні

програми, такі як Державна програма розвитку критичних та базових технологій в Україні, Державна програма розвитку ринку технологій України тощо.

Ці документи мають створюватись на базі Концепції по забезпеченню технологічної безпеки. Дану концепцію має спочатку створити наукова спільнота, а потім подати її проект для затвердження Кабінетом міністрів України.

Прийняття Закону України «Про основи технологічної безпеки України» неможливе без внесення відповідних змін, що містили б загальні положення та посилання на спеціальний Закон у основний Закон України «Про основи безпеки України».

Крім того вбачається доцільним стимулювати вітчизняний ринок технологій, що зараз функціонує недостатньо ефективно. Для цього необхідним вбачається по-перше, надати правову характеристику технології, правам, що становлять її зміст (пропонується офіційно визнати технологію об'єктом інтелектуальної власності), а по-друге – редагувати ЗУ «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» з метою створення ефективно діючого механізму передачі прав на технології. Крім того, вбачається доцільним утворення Єдиної Біржі технологій України для більш ефективного нагляду та контролю з боку держави за процесом трансферу технологій.

Для цього ж відповідно потрібно прийняти ряд нормативно-правових актів, що регулювали б її діяльність. Зокрема пропонується розглянути можливість прийняття Закону України «Про Єдину Біржу Технологій України», що містив би норми, що регулюють відносини пов'язані з діяльністю Єдиної Біржі Технологій України.

Крім того, у зв'язку з необхідністю зміни понять технології, пропонується внести відповідні зміни до Господарського кодексу України, ЗУ «Про інноваційну діяльність» тощо.

Також необхідним вбачається створення центрального органу виконавчої влади з питань забезпечення національної технологічної безпеки. Це дозволить уникнути конфлікту компетенції інших органів, що займаються цим зараз та зменшить бюрократизацію цієї сфери. Відповідно необхідно утворити нормативно-правову базу, що регулювала б відносини пов'язані з діяльністю цього органу.

Також вбачається доцільним переглянути Закон України **«Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків»**.

Справа в тому, що вбачається недоречним надавати спеціальний правовий режим та фінансову підтримку технологічним паркам фактично просто через їх правову природу. Більш того, дивною вбачається політика держави, що стимулює саме непряму форму взаємодії з суб'єктами господарювання – не з суб'єктами господарювання напряду, а з об'єднанням таких суб'єктів, що не утворюють юридичну особу. Крім того, держава заохочує створювати для виконання проектів технологічних парків спільне підприємство – нову

юридичну особу, що хоча і створена учасниками технологічного парку (а частково взагалі третіми особами), але не є ними.

Таким чином виникає щонайменше один квазісуб'єкт (технологічний парк, що не є юридичною особою) та можливе створення ще однієї юридичної особи (спільного підприємства). Таке становище призводить до того, що ускладнюється контроль, притягнення до відповідальності (адже фактично суб'єктами відносин у даній ситуації є технологічний парк та спільне підприємство, а не їх засновники) та відкривається широкий простір для різного роду правових порушень з боку учасників технологічного парку.

Тому вбачається доцільним залишити технологічні парки як окремого суб'єкта інноваційної системи, однак значно послабити преференції, що надає йому держава. Фактично він може отримувати такі ж преференції, як і інші суб'єкти інноваційної системи, що становлять значну цінність для забезпечення технологічної безпеки держави.

Вкрай важливим вбачається прийняття єдиного нормативно-правового акту, що містив би норми, що регулюють максимально велике коло відносин, пов'язаних з інноваційною діяльністю взагалі. Це зробить нормативно-правову базу більш доступною для населення, ліквідує розпорошеність норм права по багатьом нормативно-правовим актам та дозволить уникнути колізій.

Створення такого акту пропонується у формі Інноваційного кодексу України. Проект такого документу вже існує, однак його не було прийнято.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ У СФЕРІ ТЕЛЕРАДІОМОВЛЕННЯ

О. КОНОНОВА, здобувач кафедри господарського права

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

В цілому, господарсько-правовий зміст діяльності з телерадіомовлення полягає у створенні продукту мовлення, а саме створення радіо- і телевізійних програм таких як розважальні програми, а також новини, ток-шоу, в тому числі широкомовне передавання даних, зазвичай інтегроване з телевізійним або радіомовленням та/або використання, після придбання прав на поширення контенту на наступну трансляцію цих матеріалів.

Крім того, економічна специфіка організацій телерадіомовлення полягає в тому, що продукт мовлення доводиться (транслюється) до споживачів безкоштовно, а відшкодування витрат відбувається переважно за рахунок реклами. Отже, будь яка телерадіоорганізація є елементом рекламних відносин.

Хоча, фірми з кабельного телебачення практично всі функціонують за рахунок абонентської плати. Набір каналів у кожного оператора свій. Обов'язковими в Україні для трансляції є лише три загальнонаціональні канали. Пропонують кабельники також місцеві телеканали, мережеві та закордонні,